:קר

שלה יאמרו שמעתתה מפומך וגי' ס"י מפומיה דרבנן, ג) [ירמיה י],

ד) [ברכות מח:],

בג א מיי׳ פ״א מהל׳ ברכות הלכה ה ופי"א הלכה א סמג עשין :10

רבינו חננאל

עולא איקלע לפומבדיתא ואבדיל בין קדש לחול בלבד, (אלא) [בלא] ברכה בתחלה וברכה בסוף, אלא אמר בא"י המבדיל בין אהו בא המבורג ברן קדש לחול בלבד. אותבי עליה, כל הברכות כלן פותח בהז בברוד וחותם בהן בברוך חוץ מברכת בהן בברוך חוץ מברכת המצות וברכת הפירות וברכה הסמוכה לחברתה וברכה אחרונה שבקריאת שמע, שיש בהם פותח בברוך ואינו חותם בברוך, . מהז חותם בברו ומטיב פותח בה בברוך.

ולית הלבתא בוותיה. וטעמא לפי שאין חוממין נשמים וברייתא סברה (כר') [כמאן] דאמר בפ' ג' שאכלו (ברכות ד' מט.) חותמין בשתים ופי׳ רשב״ם דהלכה כשמואל דחתים בין קודש לחול מדחתמינן במולאי

שבת לי"ט בין קודש לקודש ספ"ק דחולין (דף כו:) ש"מ במולחי שבת

דחול חותמין בין קודש לחול:

בל הברכות פותח בברוך וחותם

נשמה אמאי לא פותחת בברוך דהא

מעיקרא לא הוות סמוכה לחבירתה

כדאמרינן בברכות (דף ס:) כי מתער

אומר אלהי נשמה וכן קשה מאתה הוא עד שלא נברא העולם ותפלת

הדרך שחותם ואינו פותח בברוך וי"ל לפי שאינן ברכות אלא שבח

ותפלה בעלמא אוברכה שאחר מגילה

נראה דחתמינן בא"י האל הנפרע

לעמו ישראל מכל נריהם האל

המושיע שהיא ארוכה ולא דמיא

לברכת פירות ומלות שהן קלרות

וכן יש בירושלמי דמגילה ובגמרא

דידן (דף כא:) בספרים ישנים דחותם

בה בברוך האל הנפרע כו' וברכה

דבורא נפשות רבות חותם בירושלמי

בא"י חי העולמים: קוץ מברכה הסמוכה לחבירתה. פירוש לפי שחת׳

בברוך. ותימה ברכה דאלהי

קשיא

ולית הלכתא כוותיה עולא איקלע והמטיב פותח בברוך ואינו חותם בברוך

לפומבדיתא אמר ליה רב יהודה לרב יצחק ברי' זיל אמטי ליה כלכלה דפירי וחזי היכי אבדיל לא אזל שדר ליה לאביי כי אתא אביי א"ל היכי אמר א"ל ברוך המבדיל בין קורש לחול אמר ותו לא אתא לקמיה דאבוה א"ל היכי אמר אמר ליה אנא לא אזלי אנא שדריתיה לאביי ואמר לי המבדיל בין קודש לחול א"ל רברבנותיה דמר וסררותיה דמר גרמא ליה למר דלא תימא שמעתיה מפומיה מיתיביש אכל הברכות כולן פותח בברוך וחותם בהן בברוך חוץ מברכת מצות וברכת הפירות וברכה הסמוכה לחבירתה וברכה אחרונה שבקרית שמע שיש מהן פותח (בהן) בברוך ואין חותם בברוך ויש מהן שחותם בברוך ואין פותח בברוך והמוב

קיימינן כוותיה כדלקמן: ולית הלכתה כוותיה. כר׳ יהושע בן חנניה לפי שאין חוחמין בשחים בפרק שלשה שאכלו (ברכות דף מט.) אלא כשמואל דהא לייטי עלה דרב: זיל אמטי ליה. לעולא ובעלילה זו תראה היאך מבדיל: המבדיל בין קדש לחול. הוא דאמר ותו לא: א"ל. יהודה לרב יצחק בריה: סררותיה דמר. כעם עליו על שלח הלך הוא בעלמו: דלא סיגמר שמעסיה מפומיה ב. דרב ילחק אלא מפומיה דאביי ואמרינן (יבמות דף או.) כל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו שפתותיו דובבות בקבר: ברכם המצוח. כגון להתעטף בלילית ועל נטילת לולב וטעמו של דבר לפי שאין בהן ריבוי לברים: וברכה הסמוכה לחבירתה. כגון אותן של שמונה עשרה ברכות: וברכה אחרונה שבקרים שמע. אע"פ שאין ברכה אחרת למעלה הימנה שהתחיל בה בברוך שהרי הפסיק קרית שמע אעפ"כ אינו מתחיל בה בברוך וחשבינן לה ברכה הסמוכה לחבירתה לאותה שלפני ק״ש שהרי מחובר אמת ויליב על סופו של ק״ש וכדאמרינן בברכות (דף יד:) שלריך לסמוך אמת ויליב אחר אני ה׳ אלהיכם כדכתיבט וה׳ אלהים אמת הלכך כחדא ברכתא אריכתא דמיא: יש. מאלו שהזכרנו שפוחח בהן בברוך ואינו חוחם כגון ברכת פירות ומלות: יש מהן. שחותמין ואינו פותח כגון ברכה הסמוכה לחבירתה שהרי פוטרתה הראשונה שנפתחה בברוך: וברכם הטוב והמטיב. דברכת המזון. אע"ג דסמוכה לחבירתה שהרי התחיל בברכת המזון אף על פי כן פותח בה בברוך משום דברכה באנפי נפשה איתקן משום הרוגי ביתר שניתנו לקבורה הטוב שלא הסריחו והמטיב שניתנו לקבורהיי אבל אנו מאריכין בה קלת כדי לומר בה שלש מלכיות כדמפרש בפ' שלשה שאכלו (ברכות מט.) הלכך כולה חדא הודאה היא כברכת הפירות וכברכת המלות ולא בעיא חתימה:

המבדיל בין קודש לחול. ותו לא אמר בה שאר הבדלות ולא חתם בה:

היא גרמא ליה למר. שלא הלכת אתה בעצמך: וברכת המצוח. כגון להתעטף בציצית ועל נטילת לולב: וברכה הסמוכה לחברתה. כגון

אותם של שמונה עשרה: וברכה אחרונה שבקרית שמע. אע"פ שאין

ברכה אחרת למעלה הימנה שהתחיל

בה בברוך: יש מהן. מאלו שהזכרנו

שפותח בהן בברוך ואינו חותם בברוך כגון ברכת פירות ומלות:

ויש מהן שחותם וחינו פוחת. כגון

ברכה הסמוכה לחבירתה שהרי

פוטרתה ראשונה שנפתחה בברוך:

הטוב והמטיב. אף על גב דסמוכה

לחבירתה שהרי התחיל בברכת המזון בברוך משום דברכה באנפי

נפשה איתקן משום הרוגי ביתר וכולה

הודאה כברכת הפירות ומלות:

ולית הלכתא כוותיה אלא כרב

יהודה ומדהתם במולאי שבת ליום

טוב חתמינן בין קדש לקדש הכח

במולאי שבת לחול חתמינן בין קדש

לחול כך נראה בעיני דאי לא תימא

הכי שמואל דאמר כמאן ואנן היכי

בראשונה אין לריך לפתוח השניה בברוך ב וברכה שלאחר הפטרה דלור כל העולמים עד שכל דבריו האמת והלדק ויש הפסק במחזורים ומתחיל נאמן אתה הוא ואין שם ברכה לא בחתימת הראשונה ולא בפתיחת השניה ונראה דכולה ברכה אחת היא דכולה משתעיא בנאמנות ובאמיתות המקום ומה שיש הפסק במחזורים לפי שהיו רגילים כל הליבור להפסיק שם ולומר שבח כדאמר במסכת סופרים (פרק יג הלכה י׳) וכן משמע התם דברכה אחת היא דקאמר דמפטיר מברך ז' ברכוח כנגד ז' קרואים פי׳ בקריאת התורה בתחלה וסוף ואחת לפני הפטרה וד׳ אחריה הרי ז' גושבע ברכות של נישואין שהכל ברא לכבודו ויוצר האדם ואשר יצר את האדם כו׳ שפותחין בברוך פירש רש"י בכתובות (דף ת.) דשהכל ברא לכבודו נתקנה לאסיפת העם והיה ראוי לאומרה משעת אסיפה דוהיא ברכה בפני עלמה הוכן יולר האדם לא היתה לריכה שהרי יאמר אשר יצר אחריה אלא להזכיר שתי יצירות תיקנוה והקדימוה לאשר יצר והרי היא כמו לעצמה ואשר ברא שפותחת בברוך לפי שאומר אותה לבדה כשאין פנים חדשות ור"ת אומר דשהכל ברא לכבודו ויוצר האדם לכך פותח בברוך בלא חתימה שהם קלרות כמו ברכת פירות ומלות ופתיחתן זו היא חתימתן ובאשר יצר את האדם צריך לפתוח בברוך שאם לא היה פותח היה נראה הכל ברכה אחת וברכת לעסוק בדברי תורה והערב נא אומר שהיא ברכה אחת כיון שאין פותח הערב נא בברוך והבדלה נמי שפותחת בברוך אע"פ שסמוכה לברכת מאור משום שלא תראה ברכה אחת ומיהו בירושלמי פריך והרי הבדלה ומשני רבי הוה מפזרן. 1 וא"ת יהללוך שאחר הלל ויראו עינינו וישתבח למה אין פותח בהן בברוך וי"ל דיהללוך הויא סמוכה לברכה דלקרוא את ההלל ויראו עינינו להשכיבנו וישתבח לברוך שאמר

ולא הוו הפסוקים הפסק כמו ברכה אחרונה שבקריאת שמעד דלא הוי קריאת שמע הפסק ואם כן נראה שאין להפסיק " בין ברוך שאמר לשתבח ומיהו קשה מיהללוך דלילי פסח דאין מברכין לקרוא את ההלל לכך נראה דברכה שאחר פסוקים אין לריך פתיחה שבלא פחיחה ניכרת התחלה ובירושלמי (דברכות פ"א) פריך והרי גאולה פי' אשר גאלנו דסמוכה לברכה דקריאת הלל ומשני שנייא הבלא פחיחה ניכרת התחלה ובירושלמי (דברכות פ"א) פריך והרי גאולה פי' אשר גאלנו דסמוכה לברכה דקריאת הלל ומשני שנייא החיב ר' אלעזר היא הלל אם שמע בבהכ"נ ילא פירוש שהיו קורין הלל בלילי פסח בבית הכנסת כדאיתא במס' סופרים (פ"ב הלכה פי') החיב ר' אלעזר בר ר' יוסי והרי סופה פירש רבינו שמואל בר ר' שמעי' סופה סוף ברכה דאשר גאלנו שחותם בברוך והיא כולה הודאה ומשני שתים הן אחת להבא ואחת לשעבר פירוש שתי גאולות אשר גאולנו גאולה דלשעבר וגאולה להבא שמחים בבנין עירך ולכך חותם בברוך דאין כולה הודאה דיש בה הפסק ותפלה שיגאל אותנו ופריך מהבדלה כדפרישית לעיל ופריך והרי נברך פי׳ ברוך הוא שאכלנו משלו כו׳ דהויא ברכה בפני עלמה כדאמרינן בפ׳ ג׳ שאכלו (ברכות ד' מו.) ומתחיל ברכת הזן בברוך אע״פ שסמוכה לנברך ומשני שנייא היא שאס היו שנים אוכלים אין אומר נברך ופריך והרי הזן פי׳ שאומר אחריו נודך ואין פוחח בברוך אע״פ שפעמים אינה סמוכה לברכת הזן כשרנו השנים לומן והשלישי מפסיק לרב ששת עד הזן לריך לשמוע והלכה כרב ששת באיסורי וכשיגמור סעודתו קאמר התם בסוף שמעתא דרבנן אמרי יחזור למקום שפסק קשיא ועוד פריך והרי הטוב והמטיב פי' בברכת המזון דסמוכה לחברתה ופותחת בברוך שנייא ביבנה תיקנוה ופריך והרי קידוש פירוש לסמוכה לבורא פרי הגפן ופותחין בברוך שנייא היא שאם היה אוכל מבעוד יום עד שיקדש היום אינו מברך בורא פרי הגפן ופריך והרי סופה של קידוש שחותמת בברוך וסלקא דעתך דכולה הודאה היא והויא כברכת פירות ומצות א"ר יונה טופס ברכה כך היא דאמר ר' יודן מטבע קלר פותח בברוך ואינו חותם בברוך מטבע ארוך פותח בברוך וחותם בברוך פי׳ וקידוש הוא מטבע ארוך ויש הפסק שאומר כי הוא יום תחלה למקראי קודש ולכך חומם בברוך: המורב והמשיב פותה ואינו חותם בברוך. וא״ת והלא ארוכה היא ועוד דר״ת פי׳ שלריך לומר ג׳ גמולות ג׳ הטבות כמו ג׳ מלכיות דאמר בברכות (ד׳ מט.) לריכה ב׳ מלכיות לבד מדידיה וי"ל שאין זה אריכות אלא שמזכיר שם שמים בהרבה לשונות מלכנו יוצרנו קדושנו קדוש יעקב רוענו כו' ואין ראוי לחחום בברוך:

מוסף רש"י

שיש מהו פותח בברוך. כגון ברכת פירות ומלות פותח ואינו חותם (ברכות מו.).

מוסף תוספות

אלא שבח אלא שבוו והוואה בעלמא, ומן הדין לא היה אפי׳ לחתום בברוך אלא משום שיש בה אריכות רברים חתימנן כה בברוך. הראשונה הויא פתיחה לברכה הסמוכה לה. שס. ג. ואי חשבת להו כתרתי הויא להו ח׳. שס. ד. אלא מאחר שיש כוס קבעוה על הכוס. שס. ה. הילכך יוצר האדם לא הויא יוצר האדם או. סמוכה. עס. ו וכיון שלפעמים מפזרן לא ייייי סמוכות. עס. מיקריין סמוכות. שס. ז. הויא סמוכה לברכה שלפני ק״ש. שס. ח. ולדבר. תוס׳ הרא״ש ברכות מו:

קשיא